

Việt Nam và COVID-19

Jacques Morisset, Chuyên gia Kinh tế trưởng

Ngân hàng Thế giới tại Việt Nam

Tháng 03/2021

Việt Nam và COVID-19

Câu chuyện thành công về
khả năng chống chịu

Năm lộ trình thoát khỏi
khủng hoảng

Bốn nguyên tắc để tiến
nhanh hơn nữa

Câu chuyện thành công về khả năng chống chịu

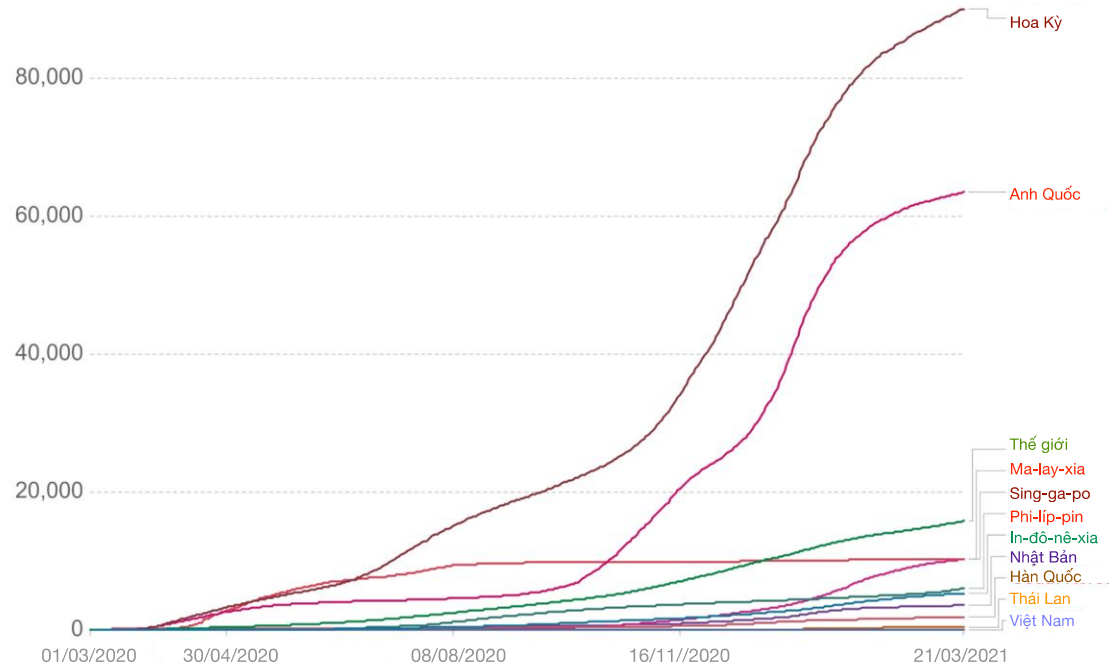
Việt Nam thể hiện được khả năng kiểm soát khủng hoảng COVID-19

Khủng hoảng y tế được kiểm soát tốt – tiên phong... đến thời điểm này

Số ca COVID-19 khẳng định nhiễm cộng dồn trên một triệu người

Số ca COVID-19 khẳng định nhiễm thấp hơn số ca thực tế, lý do chủ yếu vì xét nghiệm hạn chế

Our World in Data

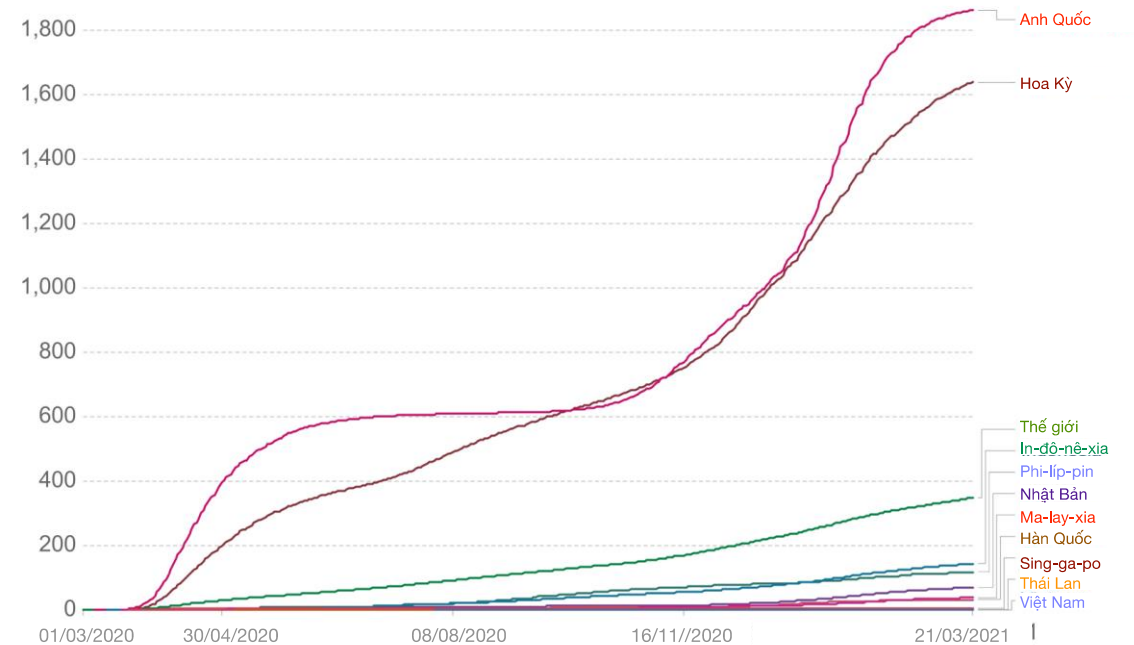
Nguồn: Dữ liệu COVID-19 CSSE Đại học Johns Hopkins

CC BY

Số ca COVID-19 khẳng định tử vong cộng dồn trên một triệu người

Xét nghiệm hạn chế và khó khăn trong việc xác định nguyên nhân tử vong có nghĩa là số ca tử vong được khẳng định không thể không hoàn toàn đúng là số ca tử vong do COVID-19

Our World in Data

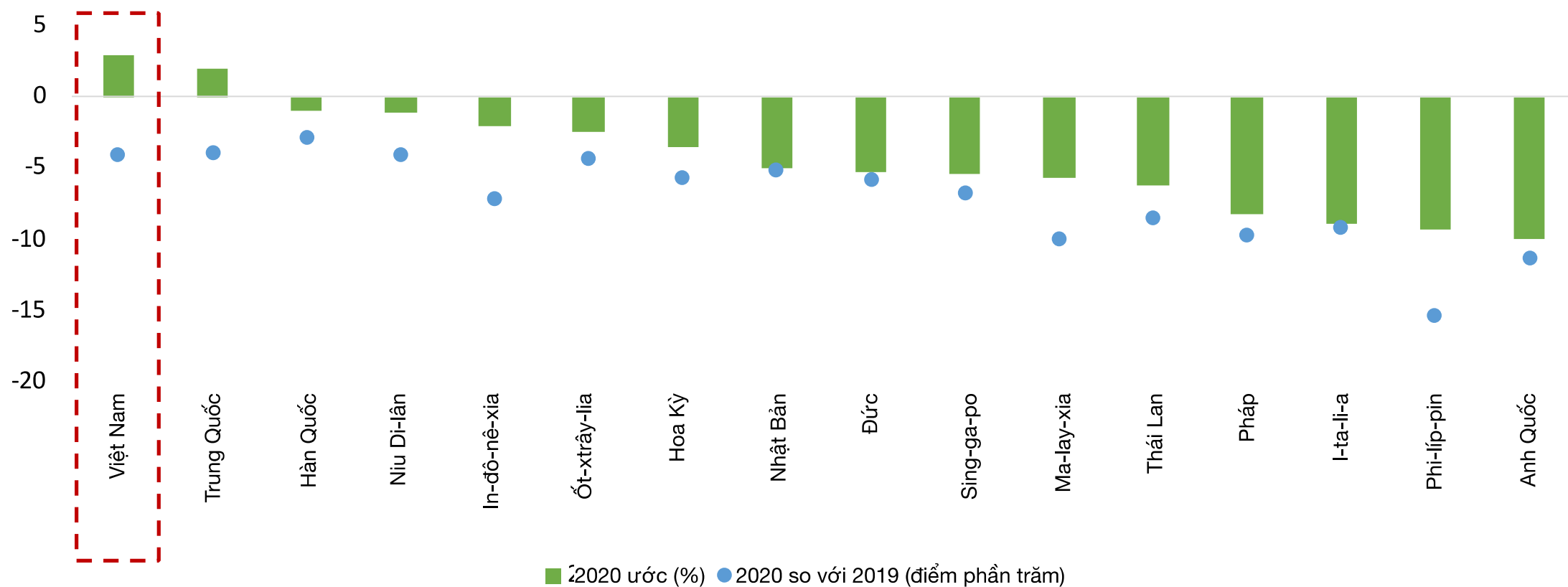

Nguồn: Dữ liệu COVID-19 CSSE Đại học Johns Hopkins

CC BY

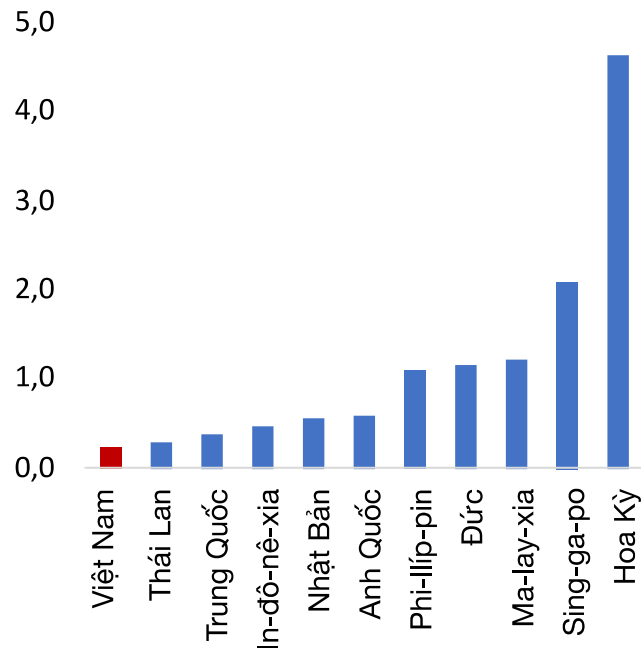
Thiệt hại kinh tế ít hơn trong năm 2020

Tăng trưởng GDP ở một số nền kinh tế trong năm 2020

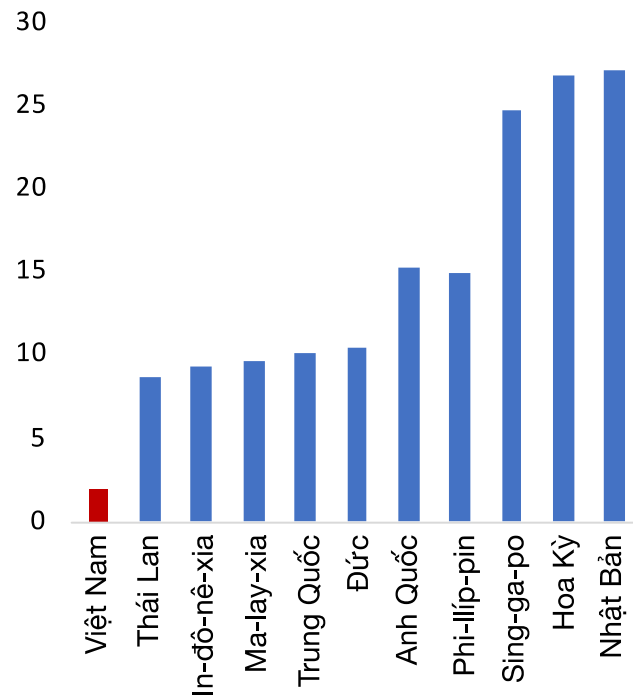

Thất nghiệp được hạn chế, vay nợ công ít, dự trữ ngoại hối tăng mạnh

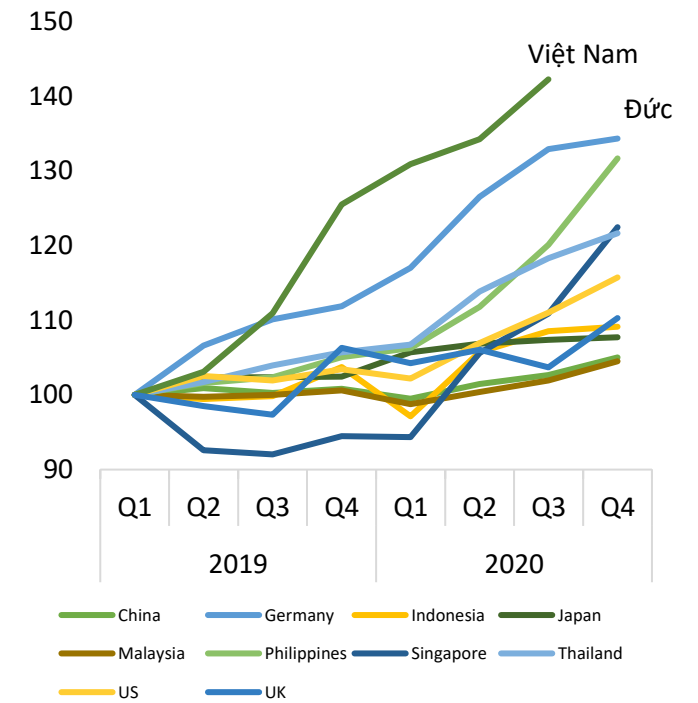
Thay đổi về tỷ lệ thất nghiệp, 2019-2020
(điểm phần trăm)

Thay đổi về nợ công, 2019-2020
(điểm phần trăm GDP)

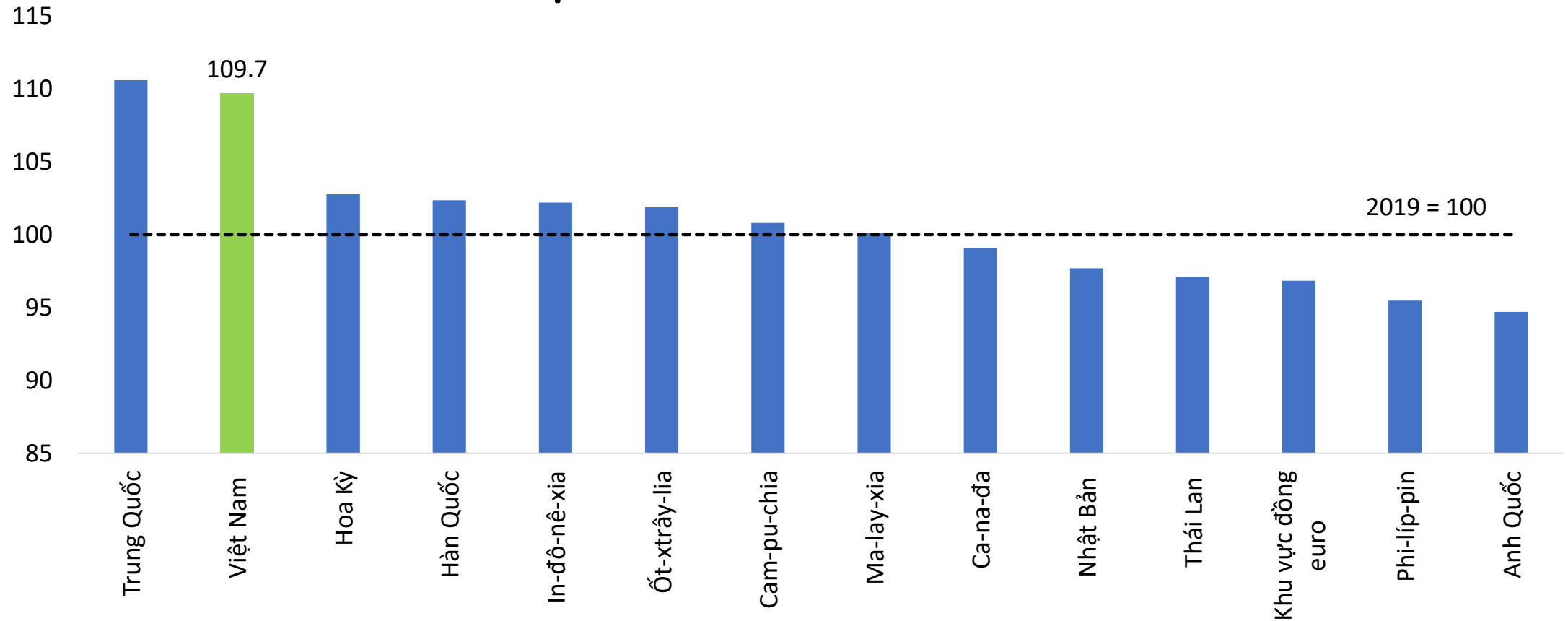
Dự trữ ngoại hối
(Q1-2019 = 100)

Nguồn: Ngân hàng Thế giới, IMF, và Haver Analytics

Dự báo bên thắng cuộc vào cuối 2021

Dự báo GDP năm 2021 so với 2019

Nguồn: Ngân hàng Thế giới và OECD

Các lộ trình thoát khỏi khủng hoảng

Việt Nam đang biến khủng hoảng thành cơ hội

Đại dịch đã tạo nên tinh thần khẩn trương mới

Khả năng chống chịu đại dịch

- Để bắt kịp, đòi hỏi tăng xét nghiệm và vắc-xin

Dấu ấn toàn cầu

- Nâng cao sự hiện diện của Việt Nam trong thương mại toàn cầu và hàm lượng giá trị gia tăng nội địa trong các mặt hàng xuất khẩu

Chuyển đổi số

- Kết nối, nhưng cũng tận dụng các công cụ CNTT mới tốt hơn thông qua cung cấp dịch vụ tốt hơn (kỹ năng, thích ứng, đổi mới sáng tạo)

Tăng trưởng xanh

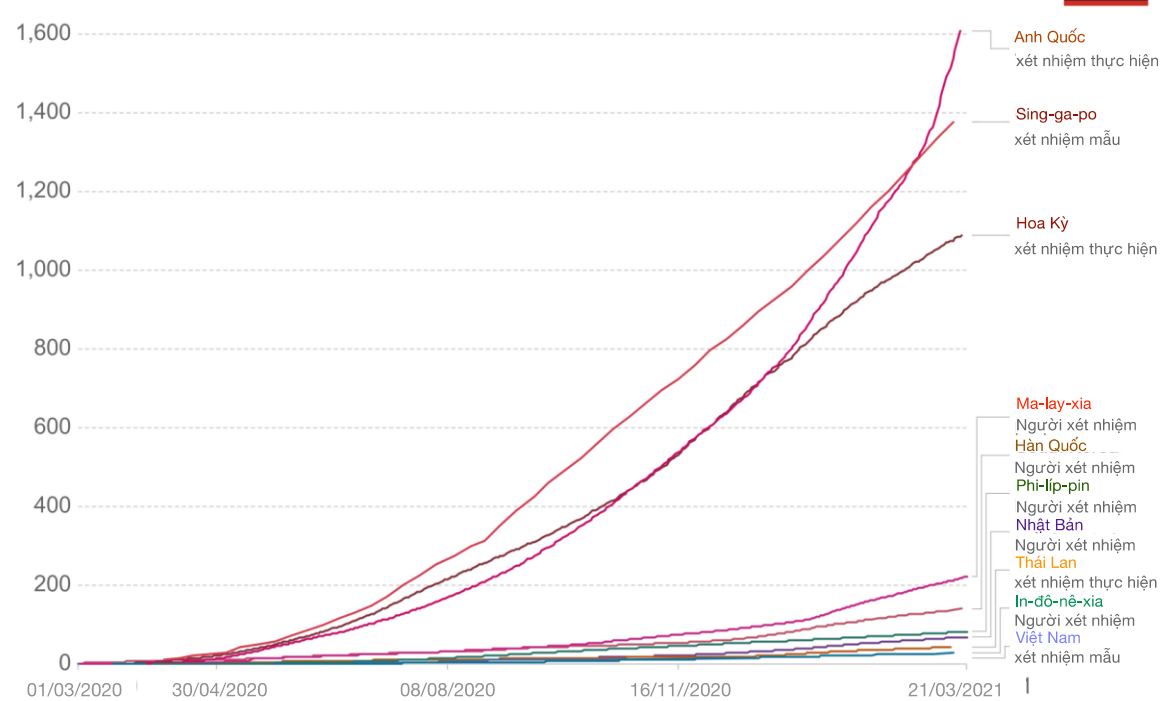
- Bảo vệ vốn tự nhiên, nhưng cũng tính đến chuyển đổi và tạo ra công nghệ xanh nhằm duy trì thế mạnh cạnh tranh (thương mại, FDI)

Khế ước xã hội

- 80% hộ gia đình sống ở mức 4-10 USD/ngày, và khát vọng tương lai (việc làm, nhà ở, v.v.) và an sinh xã hội tốt hơn

Khả năng chống chịu đại dịch: Việt Nam có bị bỏ lại phía sau?

Số xét nghiệm COVID-19 cộng dồn trên 1.000 người

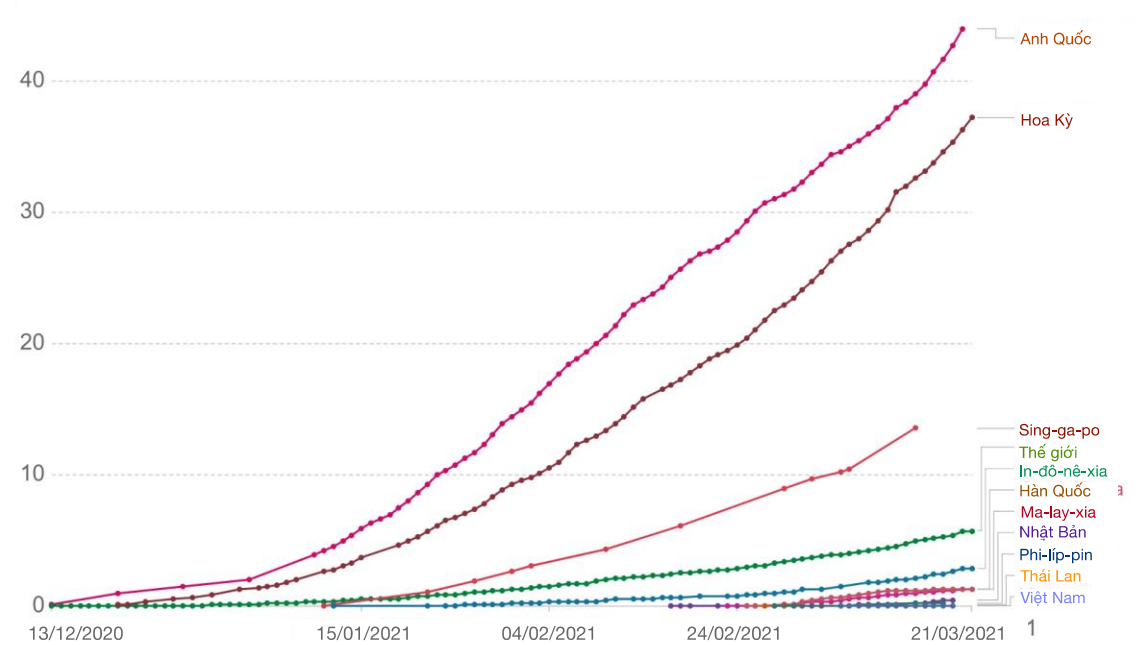

Nguồn: Dữ liệu chính thức thu thập tại Our World Data

CC BY

Số liệu vắc-xin COVID-19 sử dụng trên 100 người

Tổng số liều vắc-xin sử dụng trên 100 người trong tổng dân số. Đây chỉ là một liều tiên, chưa chắc đã bằng tổng số người được tiêm vắc-xin, tùy vào cơ chế liều cụ thể (v.d. có người phải tiêm nhiều liều)

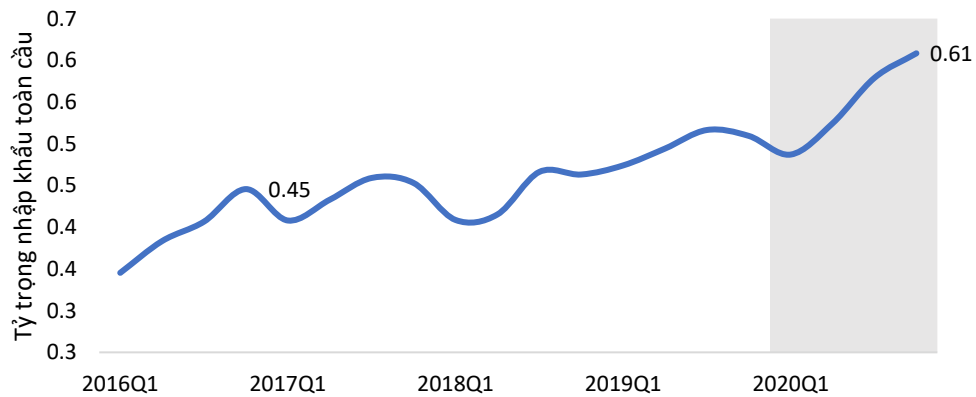
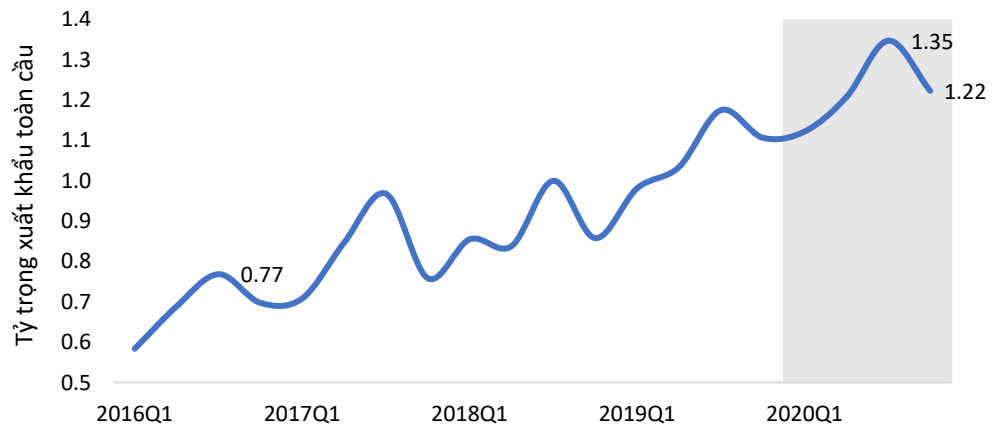

Nguồn: Dữ liệu chính thức thu thập tại Our World Data

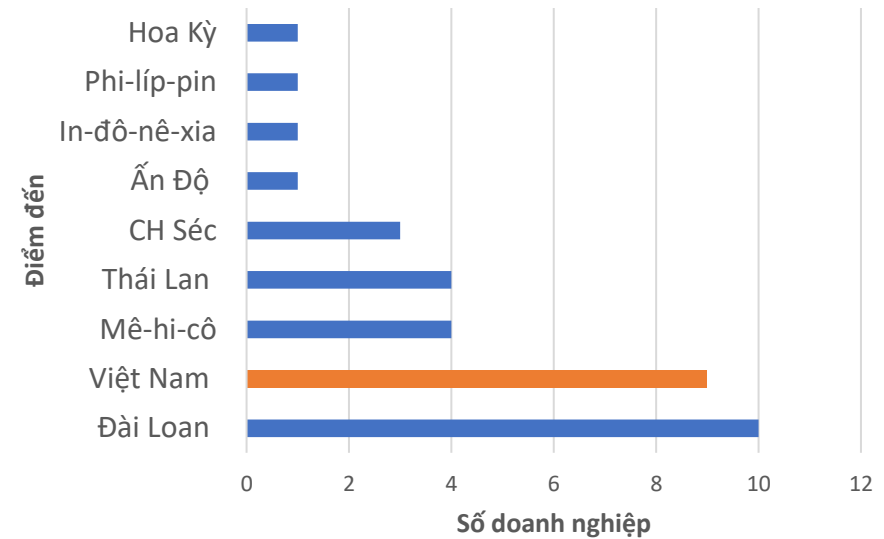
CC BY

Tăng dầu ấn trong thương mại toàn cầu

Việt Nam tăng tỷ trọng trong thương mại toàn cầu

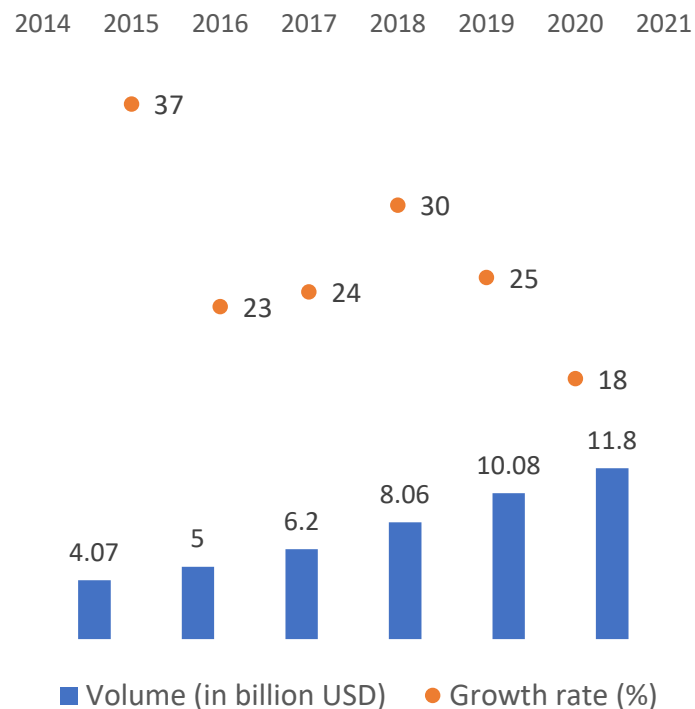
Trong những tháng qua, nhiều doanh nghiệp rời bỏ Trung Quốc chọn Việt Nam làm điểm đến

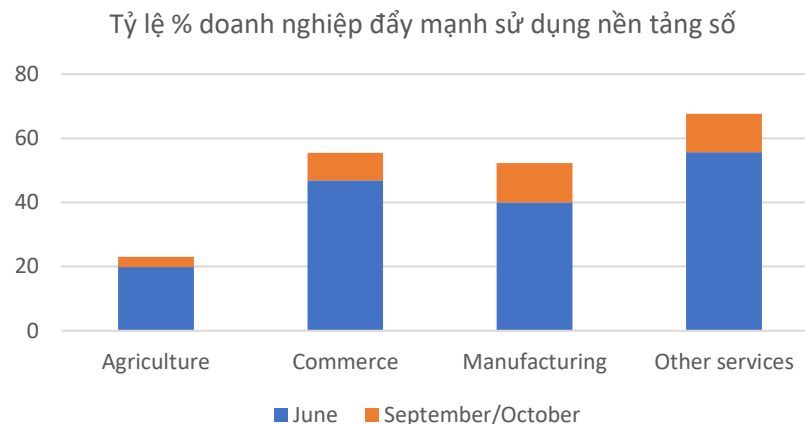
Doanh nghiệp Đài Loan hồi hương

Bùng nổ công nghệ số đã trở thành hiện thực

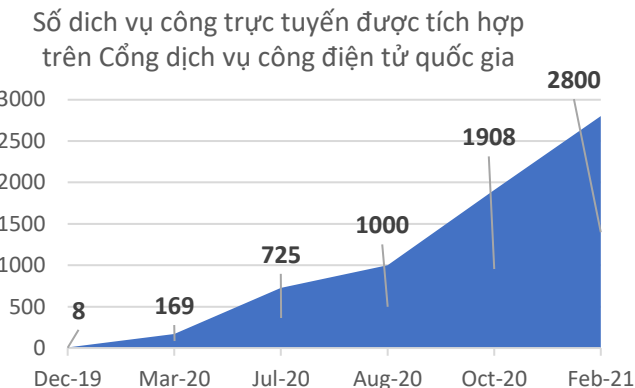
Bùng nổ thương mại điện tử, 2014-2020

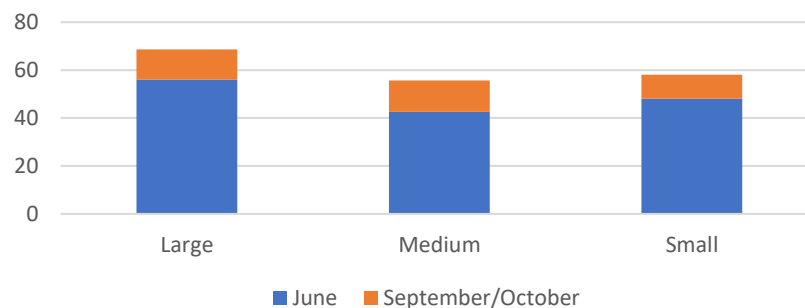
Gần 2/3 doanh nghiệp đẩy mạnh sử dụng nền tảng số, 2020

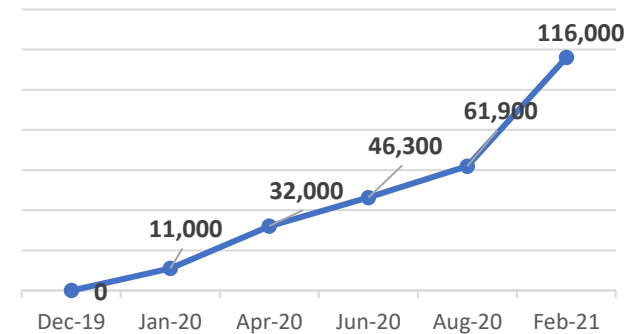
Chính phủ điện tử không còn là khái niệm ảo

Tỷ lệ % doanh nghiệp bắt đầu hoặc đẩy mạnh sử dụng nền tảng số

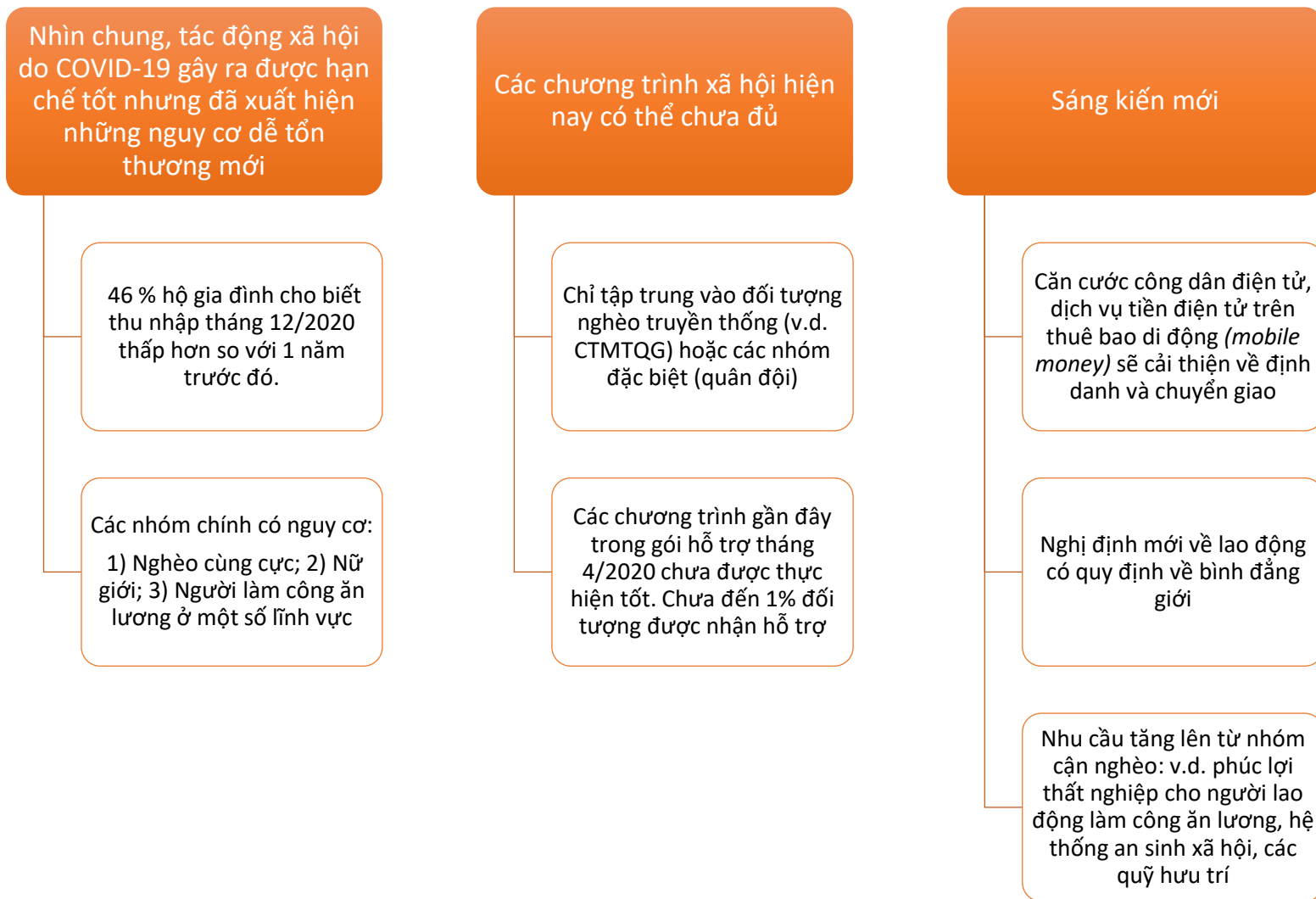
Số ngàn lượt truy cập

Hướng tới phục hồi xanh

- Xanh đã trở thành ưu tiên hàng đầu của Việt Nam
 - Các từ như “bền vững, môi trường”, được trích dẫn trên 30x lần trong Chiến lược phát triển KTXH mới được thông qua
 - Tốt, nhưng chưa nhiều bằng các từ như an ninh (60x), hay công nghệ và đổi mới sáng tạo (50 x)
- Đầu tư ào ạt vào điện mặt trời
 - Bổ sung mới trên 16 GW năng lượng mặt trời trong 2 năm qua (bao gồm cả lắp đặt trên mái nhà và trên mặt đất). Cao hơn ba lần so với toàn bộ các quốc gia ASEAN cộng lại (khoảng 5 GW) và toàn bộ lục địa châu Phi (khoảng 8 GW) trong cùng kỳ
 - Trong quy hoạch mới, năng lượng tái tạo sẽ là phân khúc lớn nhất về năng lực sản xuất được lắp đặt (35%) của Việt Nam đến năm 2030
- Nhưng:
 - Ô nhiễm không khí
 - Hà Nội: đứng thứ 12 thế giới về ô nhiễm không khí năm 2020 – ở mức gấp bốn lần so với khuyến cáo của WHO.
 - Số ca tử vong liên quan: Trên 60.000 mỗi năm (WHO).
 - Thiệt hại về người và tài sản do thiên tai gây ra đang tăng lên
 - Các trận bão ở miền trung (tháng 11/2020): 240 ca thương vong, 243,000 ngôi nhà bị phá hủy, 375.000 người phải sơ tán, 1,5 triệu người bị ảnh hưởng, thiệt hại kinh tế trên 1 tỷ USD.

Thúc đẩy đến kế ước xa hội mới

Tiến nhanh hơn nữa

Bốn nguyên tắc

Làm thế nào để Việt Nam có thể tiến nhanh hơn nữa trong tương lai

Thách thức

- COVID-19 đã chỉ ra rằng tương lai sẽ thuộc về những quốc gia có khả năng chống chịu hơn, mở cửa hơn, đổi mới sáng tạo hơn, xanh hơn và phát triển bao trùm hơn
- Việt Nam đã và đang hành động trên năm khía cạnh trên, biến khủng hoảng thành cơ hội, nhưng tiến triển chưa đồng đều: Khả năng chống chịu (chưa đều), mở cửa (tốt), đổi mới sáng tạo (tốt về công nghệ số); xanh (chậm) và bao trùm (chưa đồng đều).
- Như COVID-19 đẩy mạnh tinh thần khẩn trương, hiện có nhu cầu cần tiến nhanh hơn nữa.

Giải pháp

- Kết hợp các chính sách theo ngành/theo đối tượng và cải cách đa lĩnh vực.
- **Bốn cải cách đa lĩnh vực**
 - Sử dụng ưu đãi
 - Thông tin là sức mạnh
 - Tư duy về minh bạch
 - Đổi mới sáng tạo đòi hỏi phải có cạnh tranh

Nguyên tắc 1: Chuyển dịch ưu đãi

Để đạt được mục tiêu chung, các ưu đãi thường có sức mạnh và hiệu quả chi phí lớn hơn so với cưỡng chế

1990 và thập kỷ 2000

2020 trở đi

Mục tiêu (ví dụ)	Ưu đãi áp dụng
Hạ tầng cứng cơ bản	Trợ giá điện, nước để cải thiện khả năng tiếp cận
Kỹ năng cơ bản	Giáo dục tiểu học miễn phí
FDI (số lượng)	Thu hút nhà đầu tư nước ngoài bằng cách giảm chi phí gia nhập (ưu đãi thuế)

Mục tiêu (ví dụ)	Ưu đãi áp dụng
Hạ tầng bền vững (xanh)	Điều chỉnh giá tài nguyên không tái tạo (thuế cac-bon, phí sử dụng nước sạch, giá các mặt hàng đồ nhựa)
Kỹ năng	Giảm chi phí học tập sau phổ thông (bao gồm cả các trường kỹ thuật)
FDI (chất lượng)	Chuyển từ ưu đãi thuế sang ưu đãi dựa trên tác động để đẩy mạnh đào tạo và chuyển giao công nghệ

Nguyên tắc 2: Chia sẻ thông tin sẽ tăng cường trách nhiệm giải trình

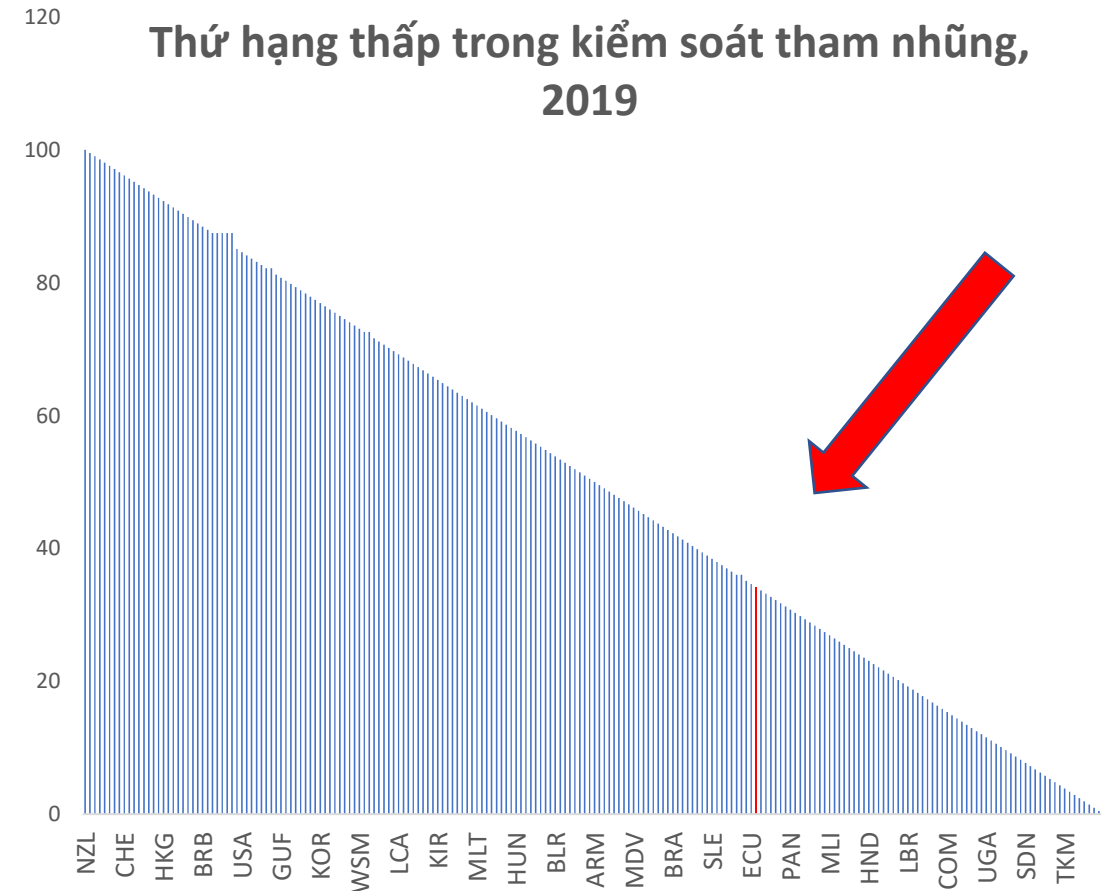
Việt Nam vẫn đi sau thế giới về tiếp cận thông tin

	Thế giới	Đức	Nhật	Thái Lan	Việt Nam
Chính phủ mở	0.52	0.79	0.68	0.51	0.46
Công bố luật và dữ liệu của chính phủ	0.44	0.75	0.74	0.44	0.54
Quyền được thông tin	0.51	0.73	0.62	0.45	0.35
Sự tham gia của người dân	0.57	0.86	0.67	0.53	0.42
Cơ chế khiếu nại	0.58	0.83	0.71	0.61	0.54

- Thu thập và chia sẻ thông tin như đã làm thành công trong kiểm soát khủng hoảng COVID-19
- Sử dụng các nền tảng số: Tương lai phụ thuộc vào kiến thức, và kiến thức phụ thuộc vào lưu chuyển thông tin
- Xử lý mối quan hệ đánh đổi giữa khả năng tiếp cận và an ninh/bảo mật cá nhân

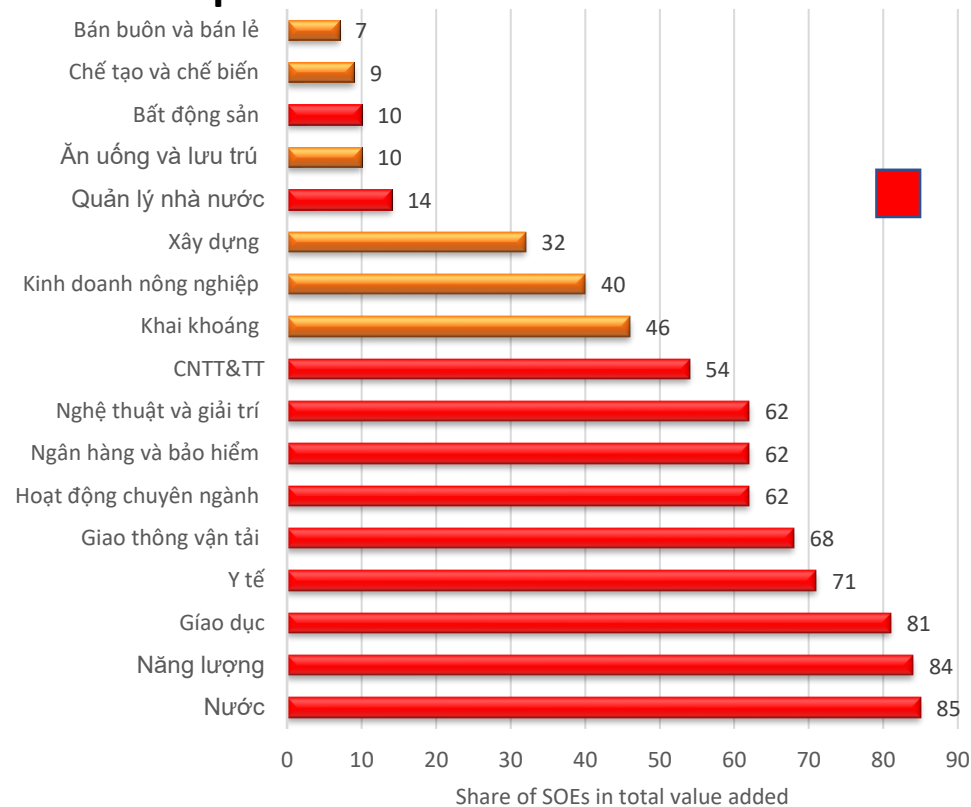
Nguyên tắc 3: Minh bạch là điều kiện bắt buộc để phân bổ nguồn lực tốt

- Chống tham nhũng – tiền cần đi đến nơi phải đến
 - Tăng cường hệ thống tư pháp (chế tài)
 - Áp dụng các quy tắc đơn giản – loại bỏ các cơ chế đặc quyền đặc lợi (không nên coi ngoại lệ là đương nhiên)
 - Đúng với khu vực tư nhân (v.d. cơ chế thuế)
 - Đúng với khu vực công (các bước hành chính phức tạp và phiền hà)
 - Cần cải cách nhân sự trong bộ máy công quyền để nội hóa ưu đãi và chế tài tài chính

Nguyên tắc 4: Đổi mới sáng tạo đòi hỏi phải có cạnh tranh

Ít cạnh tranh trong các ngành dịch vụ do một số ít DNNN chi phối

- Các quốc gia có xu hướng tư duy ưu ái (tiên phong) vì hiệu quả kinh tế theo quy mô là cần thiết cho đổi mới sáng tạo và tiếp cận thị trường.
- Lịch sử kinh tế và bằng chứng thực tế cho thấy các nền kinh tế năng động và đổi mới sáng tạo là những nền kinh tế để cho các doanh nghiệp luôn ở trong thế phải cạnh tranh
- **Lớn không nên đi kèm với đặc quyền mà nên kèm với cạnh tranh**
 - Giảm rào cản gia nhập trong các lĩnh vực bảo hộ (dịch vụ)
 - Tăng cường quy định (đặc biệt là các lĩnh vực do các doanh nghiệp lớn chi phối)
 - Áp dụng đấu thầu cạnh tranh với các hợp đồng của nhà nước
 - Tạo cạnh tranh liên ngành (v.d, kết nối vật lý và trực tuyến)

Thông điệp chính

- Chúng tôi biết rằng Việt Nam đã và đang **chống chịu rất tốt** trong khủng hoảng COVID-19.
- Các bạn nên thấy rằng Việt Nam đã **biến khủng hoảng thành cơ hội** thông qua số hóa hơn, xanh hơn và bao trùm hơn, nhưng tiến triển còn chưa đồng đều.
- Tiến nhanh hơn nữa đến một tương lai tươi sáng hơn đòi hỏi phải có nỗ lực theo **bốn nguyên tắc cơ bản** đã chứng tỏ được hiệu quả ở Việt Nam và các nước khác